

مقدمه

خانواده کانون عشق و محبتی است که در آن زمینه رشد و تعالی انسان فراهم می‌شود. این نهاد مقدس محبوب‌ترین بنا در نزد خداوند متعال است. در اسلام بهترین بستر برای تأمین امنیت و آرامش روانی، برآورده ساختن نیازهای عاطفی تأمین نیازهای مادی و جنسی، بقای نسل، رشد و شکوفایی استعدادها، در سایه الهی قرار گرفتن، در رحمت آسمانی بودن، کامل شدن دین، پیروی از سنت پیامبر اسلام(ص)، گام در مسیر پاکی نهادن، توسعه معیشت، عفت، دوری از گناه، یاری خداوند و... خانواده است. به واسطه ازدواج زن و مرد از طریق یک نیروی ناشی از غریزه، محبت و عشق به هم جذب می‌شوند و به طور آزادانه متعهد می‌شوند که واحد پویایی را به عنوان خانواده ایجاد نمایند. ازدواج در جامعه متغیر امروزی یک پدیده پیچیده است. انسان‌ها به دلایل مختلفی ازدواج می‌کنند. در کنار تمایلات جنسی دلایلی

آثار و پیامدهای منفی روابط دختر و پسر در تشکیل خانواده

عباس آزاد

یکم) بررسی زمینه‌های روابط دختر و پسر در خانواده

گریزه جنسی، موهبتی الهی مانند سایر گرایز در وجود آدمی است؛ ولی ظهور آن در مرحله‌ای از حیات و نوع اعمال آن در افراد مختلف و بین انسان و حیوان متفاوت است؛ به ویژه که آدمی گریزه را با ضوابط مذهب و فرهنگ آمیخته و ارضای آن را تابع معیارهایی ساخته است. فرایند رشد هویت جنسی، در هر مرحله‌ای از زندگی حالت ویژه و وضعی مخصوص دارد. کودکان تا شش سالگی نسبت به جنس مخالف خود احساسی ندارند و یا احساس منفی ندارند. در ۷ سالگی پسران نسبت به دختران ابراز علاقه‌ای دارند، ولی این ابراز صرفاً جنبه دوستی دارد نه جنسی. حتی تا پایان دبستان دختر و پسر نسبت به همدیگر موضع منفی می‌گیرند. بعد از ۱۲ یا ۱۳ سالگی و بلوغ و بیداری گریزه، تحولی اساسی در زندگی نوجوان رخ می‌دهد. بلوغ یکی از دو دوره زندگی است که در آن شاهد رشد سریع و تغییرات چشمگیر در اندازه‌های بدن هستیم. تغییرات سریعی که در طول دوران بلوغ واقع می‌شود، به اغتشاش، به هم‌ریختگی، احساس عدم

مانند عشق، امنیت اقتصادی، مجالست، محافظت، امنیت عاطفی، فرار از تنهایی، علائق مشترک و داشتن فرزند بعضی از عواملی هستند که می‌توانند باعث گرایش یک شخص به ازدواج شوند. هر اندازه در تقویت ازدواج، این سنت تغییرناپذیر الهی و نیاز فطری و طبیعی، تلاش شود کانون خانواده مستحکم‌تر خواهد شد.

در عصر حاضر، ازدواج صحیح و در نتیجه نظام خانواده دچار چالش‌ها و مشکلات زیادی شده است؛ از جمله کاهش آمار ازدواج، بالا رفتن سن ازدواج، افزایش طلاق، خانواده‌های تک والد، اختلاف‌های خانوادگی، و بزهکاری کودکان و نوجوانان. در این میان روابط دختر و پسر به صورت نامشروع و دوستی‌های خیابانی و حتی تجربه زندگی مشترک پیش از ازدواج گریبان‌گیر بیشتر جوامع، از جمله ایران، شده است. البته در ایران مردم با توجه به بافت مذهبی خانواده‌ها و مقدس دانستن ازدواج، روابط دختر و پسر را برنمی‌تابند. این روابط در ایران به عنوان یک معضل جدی و خطر تهدیدکننده خانواده‌ها مطرح می‌شود.

کفایت، ناامنی و تزلزل و در خیلی از موارد به رفتارهای نامطلوب منجر می‌شود. در مسیر رشد جنسی کودکان دو مرحله اساسی دیده می‌شود: یکی مرحله خوددوستی که تقریباً سراسر دوران کودکی او را در برمی‌گیرد و دیگری مرحله دگردوستی که کمی قبل از آغاز نوجوانی آغاز می‌شود و سرانجام و فرجام آن در صورت پاکی و هدایت به تشکیل خانواده می‌انجامد. نوجوان در ابتدا احساس ناشناخته و مرموزی در وجود خویش می‌یابد که آمیخته با نوعی محبت و علاقه به دیگران است و چند مرحله را به تدریج طی می‌کند:

- در مرحله اول، توجه نوجوان به وضع بدن، به ویژه دستگاه تناسلی، معطوف می‌شود. این آغاز توجه و علاقه به امور جنسی است.

- در مرحله دوم، توجه قلبی با میل شدید، یا عاطفه و محبت همراه می‌شود و به اصطلاح ماهیت عاطفی پیدا می‌کند.

- در مرحله سوم، علاقه به جنس مخالف بیشتر می‌شود عشق و علاقه نوجوان ممکن است هر کسی را هدف قرار دهد. لذا چندین نفر ممکن است مورد علاقه نوجوان واقع شوند.

- در مرحله چهارم، علاقه معطوف به چند نفر تغییر جهت داده، به جانب یک فرد از جنس مخالف هدایت می‌شود. این فرد، ممکن است قدری مسن‌تر از خود نوجوان باشد و نوجوان احتمالاً با این شیوه می‌خواهد مورد پشتیبانی یک فرد حامی قرار گیرد.

- در مرحله پنجم، نوجوان تغییر عقیده داده، متوجه فردی از جنس مخالف می‌شود که تناسب سنی با او داشته باشد.

در این بین نبود پدر، عدم انسجام خانواده، فاقد بودن مادر از بینش و اقتدار تربیتی، عدم هماهنگی پدر و مادر در مورد تربیت فرزندان، عدم کنترل بر رفت و آمد فرزندان، بیگانگی پدر و مادر با فرزند، روابط و اعضای خانواده با یکدیگر، سبک‌های والدین - سخت‌گیر، بهانه‌گیر، سهل‌گیر و مقتدر - نحوه پوشش مادر در خانه، معاشرت‌های بی‌حدومرز در برخی خانواده‌ها، بی‌توجهی به نیاز جوانان در خانه و ده‌ها عامل دیگر می‌تواند زمینه روابط نامشروع دختر و پسر را فراهم سازد که به اشکال مختلف بروز می‌کند.

دوم) انواع روابط نامشروع در بستر خانواده

الف) دوستی‌ها و روابط آشکار (آزاد)

یکی از نیازهای اساسی زندگی انسان تعامل و ارتباط با دیگران است. انسان در طول رشد خود پیوسته برای بقا و پیشرفت خویش محتاج ارتباط با دیگران است. بین این امر با سلامت رابطه‌ای نزدیک وجود دارد. تمام انسان‌ها به

به واسطه ازدواج زن و مرد از طریق یک نیروی ناشی از غریزه، محبت و عشق به هم جذب می‌شوند و به طور آزادانه متعهد می‌شوند که واحد پویایی را به عنوان خانواده ایجاد نمایند.

دنبال یافتن کسانی هستند که با آنها احساس خوشبختی کنند و از زندگی با آنها لذت ببرند و در کنارشان منفعت بیشتری کسب کنند. در آموزه‌های دین اسلام هم به برقراری ارتباط و معاشرت با دیگران اشاره شده است. قرآن مجید در این باره در آیه ۳۲ سوره زخرف می‌فرماید: «أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ»؛ آیا آنان رحمت پروردگارت را تقسیم می‌کنند؟! ما وسایل زندگی آنان را در زندگی پست (دنیا) بین آنان تقسیم کردیم و رتبه‌های برخی آنان را بر برخی [دیگر] برتری دادیم، تا برخی آنان برخی [دیگر] را به خدمت گیرند؛ و رحمت پروردگارت از آنچه جمع‌آوری می‌کنند بهتر است».

این مطلب در آیه ۶۲ سوره نور با بیانی دیگر آمده و ضرورت زندگی دسته جمعی و معاشرت انسان‌ها با یکدیگر، لازمه زندگی معرفی شده است. روایات زیادی نیز در این زمینه وارد شده است. بدون تردید زمانی روابط افراد، سالم تلقی می‌شود که در چارچوب آداب

قانونمند و هدفمند باشد. برخی، روابط بین افراد، به‌ویژه با جنس مخالف، را بر پایه اختلاط و عادی‌سازی روابط و آزادی توصیه می‌کنند و با ارائه دلایلی همچون کم کردن حساسیت‌ها، اوضاع حاکم بر جهان، و پیشرفت بشر از این نظریه دفاع می‌کنند و آن را انتشار می‌دهند. روابط آزاد دختر و پسر، عموماً در خانواده‌هایی است که:

۱. در خانواده‌هایی که به اصطلاح امروزی‌اند و چندان به مسائل شرعی پایبند نیستند و فرهنگ غرب را به طور کامل در زندگی‌شان پذیرفته‌اند»

آنچه امروزه در غرب شاهد آن هستیم، روابط آزاد دختر و پسر و حتی زندگی پیش از ازدواج است که به صورت یک امر عادی مورد پذیرش جامعه واقع شده است و تا بهره‌برداری جنس از دختران نوجوان دبیرستانی و کودکان و حمل و بارداری آنان و حتی خرید و فروش دختران نوجوان به عنوان برده و... نیز پیش رفته است. فرهنگی که با رشدی روزافزون از طریق ماهواره، سایت‌ها و بعضاً رسانه‌های داخلی تبلیغ می‌شود. این خانواده‌ها فرهنگ غربی را نه از روی شناخت، بلکه کورکورانه و لجام‌گسیخته پذیرفته‌اند.

این خانواده‌ها که اغلب تحصیل کرده و تحت تأثیر نگرش و اندیشه‌های رایج غربی و نیز قشر مرفه جامعه هستند از ارزش‌ها و باورهای دینی فاصله گرفته، گاه آموزه‌های دین را به سخره می‌کشند. ۲. در برخی خانواده‌هایی که به دلیل رشد سریع اقتصادی و افزایش نامناسب درآمد خانواده، تلاش می‌کنند سطح اجتماعی و فرهنگی خود را نیز رشد داده، خود را در زمره خانواده‌های به اصطلاح سطح بالای اجتماع در آورند. اینان به فرزندان خود توصیه‌هایی خاص می‌کنند مانند برگزاری میهمانی‌های

مختلط، رقصیدن دختران با پسران و... به منظور تحقق کاذب شأن اجتماعی. ۳. گروهی از جوانان نیز که آشکارا با جنس مخالف دوست می‌شوند، در خانواده‌هایی زندگی می‌کنند که به دلایلی مختلف مانند درگذشت پدر یا پیر بودن والدین و نظیر آن، قدرت لازم را برای مراقبت از جوانان ندارند؛ یعنی والدین و دیگر اعضای خانواده با وجود آنکه از این‌گونه رابطه‌های جوانانشان ناراحت‌اند و آن را تأیید نمی‌کنند، در عمل توان جلوگیری ندارند و مجبور به پذیرش خواست جوانانشان هستند.

۴. یکی دیگر از اشکال افراط در روابط اجتماعی در خانواده‌هایی است که مادرانی دارند که هم به لحاظ اقتصادی و هم به لحاظ فرهنگی سطح پایینی دارند. در چنین خانواده‌هایی به منظور پیدا کردن شوهر برای دخترانشان به آنها القا می‌کنند که رفتاری تحریک کننده و جالب توجه از خودشان نشان دهند. چنین خانواده‌هایی گاه خودشان شرایط هم‌صحبتی دختران را با افراد غریبه فراهم می‌آورند.

ب) دوستی‌ها و رابطه‌های پنهانی

در اغلب ارتباط‌های جوانان و نوجوانان با جنس مخالف، پنهانی بودن دوستی و ترس از لو رفتن رابطه مشاهده می‌شود. این روابط پنهانی، نه تنها از چارچوب شرع خارج است و احساس گناه و اندوه را در افراد به وجود می‌آورد، بلکه پیامدهای منفی جبران‌ناپذیری بر جسم و روان دختر و پسر، به ویژه دختر، دارد: ۱. از آنجا که این‌گونه روابط مورد پذیرش جامعه و خانواده نیست، پسر و دختر برای حفظ پنهانی این روابط انرژی روحی و جسمی زیادی، استرس و تنیدگی را صرف می‌کنند که با وجود ظاهراً لذت‌آنی و زودگذر، نتیجه‌ای جز خستگی

روحي، به هم خوردن آرامش و شور و نشاط جوانی، دل مشغولی و... ندارد. اگرچه دختر و پسر در این‌گونه دوستی‌ها به دنبال اطمینان خاطر و آرامش هستند، اما این لذت کوتاه مدت و زودگذر است و سایه شوم اضطراب مستمر بر این دوستی‌ها حاکم می‌شود؛ اضطرابی که بیماری قرن و

مهم‌ترین عامل قطع روابط است.

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: «**كَمْ مِنْ شَهْوَةٍ قَدْ أَوْرَثَتْ حُرْنَ طَوِيلًا**؛ چه لذت آنی که حسرت طولانی به همراه دارد».

۲. عدم نظارت خانواده بر این روابط، زمینه‌ساز بسیاری از دوستی‌های پرضرر، کلاه‌برداری‌ها و افتادن در دام‌های شیادان و انواع خطر‌ها و انحرافات است. روابط پنهانی و نامشروع دختر و پسر، بیشتر در خانواده‌هایی دیده می‌شود که بزرگ‌ترها به دلیل سطحی بودن آگاهی‌های دینی‌شان و به کار نگرفتن روش‌های صحیح تربیتی، نتوانسته‌اند فرهنگ و ارزش‌های پذیرفته‌شده خود را به صورت شایسته به فرزندان منتقل سازند.

سوم) ازدواج، حقیقت یا خیال؟

یکی از مهم‌ترین دلایل ارتباط دختر و پسر و زمینه اصلی استمرار این ارتباط‌ها، وعده ازدواج از سوی پسر و نیز انتظار ازدواج از سوی دختران است.

الف) چرایی وعده ازدواج؟

۱. **رهایی از اضطراب درونی و تعارض با**

قواعد و هنجارهای جامعه؛

همان‌طور که قبلاً اشاره شد در این دوستی‌ها، دختر و پسر انرژی زیادی

را صرف حفظ و نگهداری این رابطه غیرقانونی می‌کنند که نتیجه‌ای جز به هم خوردن آرامش، اضطراب، استرس شدید و از بین روحیه نشاط و... ندارد. لذا دختر و پسر با دادن وعده ازدواج به گونه‌ای تلاش می‌کنند روابط خود را به هنجارها و قواعد مورد پذیرش جامعه، نزدیک کنند. باید گفت این فکر، تنها نوعی ایجاد رضایت خاطر برای دختر و پسر را به دنبال دارد، ولی در اغلب این دوستی‌ها در حد همان خیال‌بافی باقی می‌ماند؛ چون به لحاظ اجتماعی این دوستی‌ها مردود است.

۲. ارتباط، شناخت بهتر، ازدواج آگاهانه

یکی از مطالبی که بسیار بر روی آن تأکید شده است و از دلایل و بهانه‌های ایجاد رابطه، بیان می‌شود، شناخت قبل از ازدواج است که اگر میان دختر و پسر رابطه‌ای نباشد و طرفین از هم شناختی نداشته باشند، ازدواج آنها کورکورانه خواهد بود. از تمامی ازدواج‌هایی که

در سال ۲۰۰۱ به ثبت رسیده است، ۷۲ درصد ازدواج‌ها - رقمی به مراتب بالاتر از رقم ۱۶ درصدی در سال ۱۹۷۵ - همراه با زندگی مشترک پیش از ازدواج بوده است.

در ظاهر این‌گونه تصور می‌شود که دوره زندگی مشترک پیش از ازدواج، به زوجها بینش‌های عمیقی نسبت به سازگاری‌شان با یکدیگر خواهد داد و بدین ترتیب به آنها کمک می‌کند که نسبت به موضوع ازدواج آگاهانه تصمیم‌گیری کنند؛ اما اکثر پژوهش‌هایی که در استرالیا و سایر کشورهای غربی، درباره این موضوع انجام شد، نشانگر روندی کاملاً معکوس بود. یعنی ازدواج‌هایی که با زندگی مشترک غیررسمی همراه بودند، که در اینجا از آن با عنوان «ازدواج غیرمستقیم»

یاد می‌شود، اغلب در مقایسه با ازدواج‌های مستقیم، از عمر کوتاه‌تری برخوردار بودند.

در روان‌شناسی نیز عوامل جاذبه میان فردی عبارت است از: ۱- جذابیت جسمی؛ ۲- هم‌جواری؛ ۳- آشنایی؛ ۴- تشابه.

گزینه

جنسی، موهبتی الهی مانند

سایر غرایز در وجود آدمی است؛ ولی

ظهور آن در مرحله‌ای از حیات و نوع اعمال

آن در افراد مختلف و بین انسان و حیوان

متفاوت است؛

بدون تردید شناخت و آشنایی از لوازم انکارناپذیر انجام دقیق و درست یک عمل است. امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: «**إِنَّكُمْ لَا تَكُونُونَ صَالِحِينَ حَتَّى تَعْرِفُوا**». همچنین داشتن اطلاعات لازم، از مقدمات مهم تصمیم‌گیری درست است؛ آنچه حرکت در مسیر پر فراز و نشیب زندگی را آسان و لحظات شیرین آن را به یاد ماندنی و تحمل و صبر بر مصائب و سختی‌های مشکلات را به ارمغان می‌آورد، داشتن همراه و همسری مناسب است که با دیدی باز و با آشنایی کامل برای خود برگزیده است. تأکیدات آموزه‌های دینی برای انتخاب همسر مناسب و تعیین معیارها و ملاک‌هایی در این زمینه، خود شاهد گواه این مدعاست.

بدون تردید افرادی که در صد ازدواج و تشکیل زندگی مشترک هستند، باید از یکدیگر شناخت و آگاهی داشته باشند و زندگی خود را بر اساس شناختی که از یکدیگر دارند، بنا کنند. در غیر این صورت، زندگی‌ای که بر اساس توهم و خیالات واهی بنا گردد، فرو می‌ریزد. اکنون این سؤال مطرح است آیا ارتباط و آشنایی دختر و پسر

قبل از ازدواج، اساساً زمینه‌ساز شناخت کامل هست؟ آیا این معرفت و شناخت می‌تواند سبب تشکیل و استحکام خانواده گردد؟

ب) عوامل مؤثر بر رشد شناختی یا بازشناسی صحیح

۱. انتخاب راه مناسب و درست

شهادت مطهری در این زمینه می‌نویسد: قرآن کریم می‌فرماید «هرگاه می‌خواهید وارد خانه‌هایی بشوید از در آن خانه‌ها وارد شوید. این دستورالعمل ابتدا خیلی ساده و کوچک به نظر می‌رسد، زیرا هر کسی برای خود این اندازه شعور و ادراک قائل هست که اگر خواست وارد محوطه‌ای بشود از قبیل یک خانه مسکونی و یا یک اداره، ببیند در آن خانه یا اداره کجاست و از در داخل شود نه از دیوار. ولی این یک قاعده و اصل کلی است. انسان باید توجه داشته باشد که تنها خانه و یا اداره نیست که در ورودی و

دیوارهای بلند دارد و راه ورود آن منحصرأ آن یک یا چند در است. اساساً زندگی و خوشبختی مانند یک محل و یک ساختمان که از خشت و گل بنا شده، درهایی دارد و انسان باید اولاً آن درها را بشناسد و ثانیاً خود را عادت دهد که همیشه از راه راست و مستقیم و در ورودی زندگی وارد زندگی شود و خوشبختی را جستجو نماید. این قاعده که: «مپیچ از ره راست بر راه کج // چو در هست در حاجت به دیوار نیست» یکی قاعده کلی است در زندگی بشر. دلیل رشد سریع اقتصادی و افزایش نامناسب درآمد خانواده، تلاش می‌کنند سطح اجتماعی و فرهنگی خود را نیز رشد داده، خود را در زمره خانواده‌های به اصطلاح بالای اجتماع در آورند. زندگی را بشناسند و پشت دیوار و حصار زندگی معطل و متحیر نمانند.

۲. تحصیل علم و دانش

یکی از راه‌های کسب معرفت و افزایش شناخت، تحصیل علم و دانش است. حضرت علی (ع) می‌فرمایند: «دراسة العلم لقاح المعرفة؛ تحصیل

دانش سبب باروری شناخت است». احاطه علمی و برخورداری از اطلاعات گسترده، این امکان را برای فرد فراهم می‌آورد که موارد بیشتری برای ترکیب و مقایسه مطالب در اختیار داشته باشد و از این رو به شناخت عمیق و باطن‌شناسی دقیق‌تری دست می‌یابد و از نتیجه‌گیری خام دور می‌شود.

ج) موانع شناخت صحیح در روابط دختر و پسر برای ازدواج

۱. جاذبه مانع از شناخت است

هنگامی که افراد با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند، جاذبه شروع می‌شود. واقعیت این است که خداوند مهربان، بین دو جنس مخالف، جاذبه‌ای قرار داده است؛ جاذبه و گرایش جدی و انکارناپذیر. این جاذبه از جمله الطاف و موهبت‌های الاهی است و هرگز نباید آن را نقطه‌ضعفی برای خود بدانیم. تمایل به ازدواج، تشکیل زندگی مشترک، تولد فرزند و پایداری زندگی مشترک، به میزانی چشمگیر به همین جاذبه‌هایی وابسته است که خداوند میان دو جنس مخالف قرار داده است. در دوستی‌های قبل از ازدواج، یکی از

احتمالاً به رضایت زناشویی بیشتر و یا زندگی شادتر رهنمون نمی‌شود. در اسلام صرف توجه به جاذبه‌های ظاهری و زیبایی جسمی مورد مذمت واقع شده است. چراکه جاذبه‌ها، قدرت تعقل و اندیشه را در انسان پایین می‌آورد و هر چه رابطه و دوستی دختر و پسر بیشتر باشد، غلبه جاذبه‌ها به تعقل افراد بیشتر و در نتیجه درک و شناخت دقیق درست از طرف مقابل کمتر می‌شود.

۲. عاشق شدن

حضرت علی علیه السلام حال این افراد را این‌گونه بیان می‌فرماید: «مَنْ عَشِقَ شَيْئاً اَعشى بَصَرَهُ و امْرَضَ قلبه، فَهُوَ يَنْظُرُ بِعَيْنٍ غير صحیحه و یسمع باذن غیر سمیعة، قد حرقت الشهوات عقله و امانت الدنيا قلبه... لا ینزجر من الله بزاجر ولا یتعظ منه بواعظ؛ هر کس عاشق چیزی شود، چشمش را کور و دلش را بیمار کرد. پس چنین کسی با دیده‌ای ناسالم می‌نگرد و با گوشی ناشنوا می‌شنود؛ شهوت‌ها، خردش را از هم‌گسیخته و دنیا دلش را میرانده است... و هرچه هشدارش دهند از خدا نمی‌ترسد؛ از هیچ پنددهنده‌ای شنوایی ندارد». وقتی از ازدواج بحث می‌شود

فرهنگ‌ها مبنی بر اینکه زیبایی صرفاً جنبه ظاهری دارد و اهمیت آن از ویژگی‌های درونی کمتر است، واکنش بیشتر افراد بر اساس زیبایی ظاهری و ظاهر خوشایند صورت می‌گیرد. بررسی فینگلد (۱۹۹۰) نشان می‌دهد که مردان بیش از زنان تحت تأثیر زیبایی قرار می‌گیرند.

نکته قابل توجه این است که جذابیت ظاهری می‌تواند فرد را درگیر فرآیند آشنایی کند، اما لزوماً ارتباط طولانی مدت و شادی را به همراه نخواهد داشت و از طرفی ظاهر جذاب

مهم‌ترین عوامل ایجاد آشنایی و افزایش جاذبه میان فردی، زیبایی‌های ظاهری فرد است. در مطالعات انجام شده، این نتیجه به دست آمده است که جذابیت ظاهری، بیشترین تأثیر غیرمنطقی را بر اکثریت افراد دارد و یکی از مهم‌ترین شاخصه‌هایی است که با تعداد افراد خواستار ازدواج با فرد تأثیر دارد. در نگاه اول جذاب‌ترین افراد به احتمال زیاد، افرادی گرم، حساس، مهربان، به روز و با کفایت هستند. علی‌رغم تعالیم خردمندانه بیشتر

می‌توان گفت ازدواج بارزترین تجلی عشق و محبت در چارچوب جامعه است. در واقع ازدواج پاسخ به نیازی است که انسان به عشق و محبت دارد.

۳. رفتارهای تصنعی (ویتربین‌ها با هم صحبت می‌کنند)

در یک سری تحقیقات، به مردان مورد آزمایش گفته شد که دو خط تلفن وجود دارد؛ یکی از آنها با خانمی زیبا است و دیگری خانمی زشت. هنگام صحبت با خانم زیبا مردان فکر می‌کردند که او باهوش‌تر است و مثلاً معاشرتی هم هست؛ لذا مردها در صحبت با او معاشرتی می‌شدند و سعی می‌کردند جذاب‌تر جلوه کنند؛ یعنی هر دو طرف، بهترین چیزهایشان را در ویتربین می‌گذارند و این ویتربین‌ها هستند که با هم صحبت می‌کنند. هنگامی که دست از پیش‌گویی کام بخشانه برداریم، انتظاراتمان هم متفاوت خواهد بود؛ یعنی هنگامی که با واقعیت‌ها روبه‌رو شویم حس می‌کنیم معشوق، چهره‌اش عوض شده است.

در مسیر

رشد جنسی کودکان دو

در این تحقیق، دو

نکته قابل توجه

است:

اول) ابراز

عواطف مثبت

هنگام برخورد

(معاشرتی جلوه

کردن)؛ افراد در طول زندگی

روزمره در موقعیت‌های مختلف، عواطف

مختلفی ابراز می‌کنند. حالت عاطفی در

هر لحظه بر ادراک، شناخت، انگیزش،

تصمیم‌گیری و قضاوت‌های بین فردی

مؤثر است. عواطف افراد شدت و ضعف و

جهت مثبت یا منفی دارد. ارزیابی مثبت

یا منفی افراد از دیگران به عواطف

مثبت یا منفی آنها بستگی دارد، اصولاً

انسان‌ها از کسانی که در آنها احساس

مطبوع می‌کنند، خوششان می‌آید.

در دوستی‌های خیابانی که اغلب

با لبخند، ابراز محبت، جملات عاشقانه،

سلامی گرم، هدیه دادن، دست دادن و...

همراه است، چیزی جز برانگیختن عواطف

مثبت و در نتیجه ارزیابی مثبت و احساس

خوشایندی ندارد. این‌گونه عواطف و

احساسات و هیجانات نمی‌تواند شناخت

لازم برای زندگی تأمین کند؛ چراکه

سطحی و کاملاً عاطفی است.

دوم) تحقیق نشان داد، در این‌گونه

روابط (حتی تلفنی و...)، افراد در صدد

جلب توجه و خوب جلوه کردن هستند؛

لذا به تعبیری ویتربین‌ها هستند که با

هم صحبت می‌کنند؛ خوش برخورد،

خوش بیان، مهربان، عاشق، عاطفی،

بخشنده و ... این مثبت جلوه کردن تا

حدودی طبیعی است، اما مشکل اینجاست

که در این فرایند، افراد تصور تحریف

شده و غیرواقع بینانه‌ای از یکدیگر خواهند

داشت. بعد از ازدواج، زمانی که چهره واقعی

فرد و وجوه منفی او آشکار شود، همسر او

دچار تعارض خواهد شد که چگونه او به

این میزان متفاوت فکر می‌کند، رفتار

می‌کند و حرف می‌زند.

انسان موجودی پیچیده است؛ صفحات

حوادث و مشاوره و روزنامه‌ها و مجلات، پر

از غم‌نامه‌های پسران و دخترانی پاک و

صادق است که طعمه دام‌های فریب و

دروغ‌گویی شایدان شده‌اند. ممکن است

کسانی ادعا کنند اگر با دختر یا پسری

شش ماه یا یک سال رابطه داشته باشی،

آرام‌آرام رفتارهای واقعی‌اش بروز می‌کند و

می‌شود او را شناخت؛ یعنی هرچه رابطه

طولانی‌تر شود رفتارهای واقعی آشکارتر

می‌شود و رفتارهای تصنعی، مختص روزهای اول است. در صورتی که چنین نیست و تا زمانی که فرد به جلب تأیید، تحسین و نظر موافق طرف مقابلم نیاز دارد، چه برای ادامه دوستی چه برای ازدواج، رفتارهای تصنعی نیز ادامه دارد.

چهارم) ارتباط دختر و پسر برای ازدواج

باز خورد و نتیجه فرآیند ارتباط دختر و پسر برای ازدواج در دو حالت قابل تصور است: الف) به علل مختلف روابط دختر و پسر، بعد از مدتی دوستی و معاشرت، قطع و زمینه ازدواج آن‌ها فراهم نشده است. ب) پسر و دختر در این ارتباط به وعده‌های خود پایبند بوده و با فراهم شدن شرایط، اقدام به ازدواج و تشکیل خانواده کرده‌اند.

الف) در صورت عدم ازدواج

۱. پرده‌ای از یک حقیقت

«من هیچ وقت امکان ندارد با دختری که دوست هستم، ازدواج کنم [و ازدواج طبق معمول و با همراهی خانواده پسندیده است]. شما اگر معنای ازدواج را بدانید آن وقت حساسیت مردهای ایرانی را می‌فهمید... اگر دختری با چند تا پسر دوست بوده باشد، حاضر نیستم با او ازدواج کنم». این نمونه‌ای از سخنان جوانانی است که علی‌رغم اصرار بر رفع محدودیت‌های موجود در جامعه و خانواده به این واقعیت نیز اشاره کرده‌اند.

ازدواج موفق دارای سه رکن اساسی تعهد، جاذبه و تفاهم است و تعهد زناشویی، قوی‌ترین و پایدارترین عامل پیش‌بینی‌کننده کیفیت و ثبات رابطه زناشویی است. تعهد مادام‌العمر به ازدواج، وفاداری نسبت به همسر، ارزش‌های اخلاقی قوی، احترام نسبت به همسر به عنوان بهترین

دوست و تعهد نسبت به وفاداری جنسی از ویژگی‌های ازدواج‌های رضایت‌بخش با عمری بیش از ۲۰ سال هستند. در تعهد زناشویی افراد دیدگاه‌های بلندمدت دارند، برای رابطه‌شان فداکاری می‌کنند، برای حفظ، تقویت و همبستگی اتحادشان گام برمی‌دارند و با همسرشان حتی هنگامی که ازدواج پاداش‌دهنده نیست می‌مانند.

تعهد به سه نوع تقسیم می‌گردد: الف) تعهد نسبت به همسر (تعهد شخصی)، براساس تمایل به باقی ماندن در رابطه؛ ب) تعهد به ازدواج (تعهد اخلاقی مرتبط با تعهدات اجتماعی یا مذهبی و پیمان‌های یکپارچگی و مسئولیت)؛ ج) تعهد اجباری براساس به دام افتادن در یک رابطه به دلیل هزینه‌ها و مشکلات موجود در فسخ کردن پیوند. طبق آمار و بررسی‌های به عمل آمده، بیش از ۹۰٪ دوستی‌های خیابانی، تخلیل ازدواج در حد خیال‌بافی باقی می‌ماند و روابط دختر و پسر منجر به ازدواج

یکی

از نیازهای اساسی زندگی

انسان تعامل و ارتباط با دیگران است.

انسان در طول رشد خود پیوسته برای بقا و پیشرفت خویش محتاج ارتباط با دیگران است.

بین این امر با سلامت رابطه‌ای نزدیک وجود دارد.

وجود دارد.

وجود دارد.

وجود دارد.

وجود دارد.

وجود دارد.

وجود دارد.

وجود دارد.

وجود دارد.

وجود دارد.

وجود دارد.

نمی‌شود. علل این اتفاق عبارت‌اند از:

- عدم تعهد و خیانت یکی از طرفین و دوستی و وعده ازدواج به شخص دیگر؛
- اطلاع و آگاهی پسر یا دختر از آسیب‌های این ارتباط؛
- تصور مناسب نبودن طرف مقابل برای زندگی مشترک که معمولاً از سوی پسر است، در حالی که دختر اصرار ارتباط و دوستی دارد؛
- سخت‌گیری خانواده و...

۲. آسیب‌های عدم ازدواج

- شکست روحی یا لطمه‌های شدید عاطفی (شکست عشقی)؛
- محرومیت از ازدواج پاک و از دست دادن فرصت‌ها؛
- بدبینی و نفرت از جنس مخالف؛
- افسردگی، اعتیاد، خودکشی یا هنجاری‌های جنسی؛
- تعارض فکری و احساس دختران و پسران.

در دوران جوانی بلوغ در ابعاد مختلف ظهور و بروز می‌کند: بلوغ جسمی، بلوغ عقلی، بلوغ فکری و... . نوجوان و جوان به ویژه در اوایل این دوران از لحاظ عاطفی، بسیار حساس و شکننده‌اند. لذا در آموزه‌های دین به نوجوان و جوان توجه ویژه شده است. از سوی دیگر جوان، نرم‌دل و انعطاف‌پذیر است که در متون دینی به رقت قلب تعبیر شده است؛ این ویژگی قلبی است که جوان را به نیکوکاری می‌کشاند.

در جریان دوستی‌های خیابانی، که مشحون از عواطف و محبت‌های مصنوعی است، با ناکام شدن این عشق‌های مجازی گاهی فجایعی تلخ رخ می‌دهد، مانند افسردگی اعتیاد، خودکشی و انتقام‌جویی. نکته قابل توجه این است که براساس شواهد و دیدگاه کارشناسان، بیشتر آسیب‌ها متوجه دختر می‌شود. برای اکثر قریب به اتفاق دختران، دوستی و رابطه با یک پسر یک دوستی معمولی نیست، بلکه این دوستی و رابطه در تصور و ذهن آنان همان چیزی است که قطعاً منجر به ازدواج خواهد شد. دختری که حرمت و شأن خود را پایین می‌آورد و نسبت به پسری ابراز

علاقه می‌کند و یا نامه و یا عکس به او می‌دهد، وقتی با بی‌وفایی پسر و ترک وی مواجه می‌شود به شدت دچار سرخوردگی شده، تا مرز افسردگی پیش می‌رود. این‌گونه دختران شأن و کرامت خود را آنچنان آسیب دیده می‌یابند که از خود متنفر شده، پیوسته احساس بی‌ارزشی می‌کنند.

هر انسانی در سرشت و نهاد خویش به دنبال پاکی و نجابت است. دخترانی که در پی روابط آلوده هستند، پشت‌پا به سرنوشت خود زده‌اند و این امر باعث می‌شود که آنان به جرم آلودگی به این روابط، شرایط ازدواج پاک را از دست بدهند. وقتی به وسیله این‌گونه روابط ناسالم در ازدواج پسران نیز تأخیر ایجاد شود، دختران بیش از پسران در معرض این آسیب قرار می‌گیرند. دخترانی که به خاطر برقراری روابط دوستی و به اصطلاح خودشان پایبند بودن بر روابطشان، از ازدواج با فرد دیگری که به خواستگاری‌شان می‌آید ممانعت می‌کنند.

روابط دختر و پسر بیش از آنکه مفید باشد، تهدیدکننده نهاد خانواده است. با نگاهی به آمار می‌توان دید که آمار طلاق در بین کسانی که قبل از ازدواج

ارتباط‌های دوستانه داشته‌اند، بالاتر است. از طرفی آشنایی و ارتباط دختر و پسر در محیط اجتماع، بیشتر از آنکه معرفت‌ساز باشد، فروزنده هوس‌ها و معرفت‌سوز است.

ب) در صورت ازدواج و تشکیل خانواده

اغلب این‌گونه دوستی‌ها و روابط، به ازدواج منتهی نمی‌شود و تنها درصد محدودی به ازدواج می‌انجامد. نتایج یک تحقیق انجام شده از سوی انجمن مددکاری علمی ایران، نشان می‌دهد که تنها ۱۰ درصد از ارتباطاتی که قبل از ازدواج در میان دختران و پسران وجود دارد به ازدواج منجر می‌شود. در این تحقیق که در ۵ استان بزرگ کشور و از بین ۳۰ هزار نفر نمونه انجام گرفته است نتایج نشان می‌دهد که از بین همه این افراد تنها ۱۰ درصد با دوست خود ازدواج کرده‌اند و بقیه ارتباط‌ها با گذشت زمان به جدایی ختم شده است. بر اساس نتیجه دیگری که از این تحقیق حاصل شده است، این دوستی‌ها از ۱ ماه تا ۷ سال ادامه داشته است؛ اما در همه موارد نتایج یکسان بوده است. نکته قابل توجه دیگری که از این پژوهش به دست آمده است نشانگر

این موضوع است فقط ۲ درصد از این ازدواج‌ها با هدف‌های فردی و علاقه به طرف مقابل انجام شده است و ۸ درصد مابقی به دلایل مالی و دارا بودن امکانات، به ازدواج منجر شده است.

همچنین در این درصد اندک نیز شاهد آمار بالای طلاق هستیم. در این زمینه می‌توان به شمار بسیاری از مطالعات صورت گرفته در دهه ۱۹۹۰ اشاره کرد که بر طبق آن کسانی که زندگی مشترک پیش از ازدواج را تجربه کرده‌اند، نسبت به کسانی که به صورت مستقیم ازدواج کرده‌اند، از شخصیت ارزش‌ها، تمایلات و پیشینه نامتعارف‌تری برخوردار بودند. همین امر موجب شده است این گروه در زمینه طلاق، مستعدتر باشند.

پیشنهادها

۱. مسئولین زمینه برگزاری دوره‌های آموزشی و مهارت‌افزایی ویژه خانواده‌ها را فراهم بیاورند.
۲. باید میان والدین و فرزندان روابط صمیمی حاکم باشد تا فرزندان بتوانند در یک محیط سالم و قابل اعتماد، به راحتی مشکلات خود را با والدین در میان بگذارند.

۲. والدین باید شرایط نسل جدید و واقعیت‌ها را درک کنند و مقدمات ازدواج آسان، آگاهانه و پایدار را فراهم سازند.
۳. مربیان و متولیان امر تربیت لازم است دختران و پسران را از آسیب‌های و خطرات این‌گونه روابط آشنا کنند.

منابع

۱. قرآن کریم.
۲. نهج البلاغه.
۳. آمدی، عبد الواحد (۱۳۸۴)، غررالحکم و دررالکلم، محمد علی انصاری، امام عصر(ع)، قم، چاپ ۳.
۴. آذربایجانی، مسعود و همکاران (۱۳۸۵)، روان‌شناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی، تهران، سمت.
۵. احمدی، علی اصغر (۱۳۸۶)، روابط دختر و پسر در ایران، سازمان انجمن اولیاء و مربیان، تهران.

۶. احمدی، علی اصغر، دی ماه ۱۳۷۰، «عوامل به‌وجودآورنده برخورد‌های نامطلوب دختران و پسران»، مجله تربیت، شماره چهارم، سال هفتم.

۷. احمدی، خ و فتحی آشتیانی، ع و نوابی نژاد، ش، ۱۳۸۴، «بررسی عوامل زمینه ای - فردی و ارتباطی - دو جانبه‌ای مؤثر بر سازگاری زناشویی»، خانواده پژوهی، (۳)۱.

۸. بانکی پور، امیر حسین (۱۳۸۰)، مجموعه مقالات هم اندیشی بررسی مسائل ومشکلات زنان، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، قم، ج ۲.
۹. جوان، عبدالله (۱۳۸۷)، بررسی رابطه دختر و پسر در ایران و راهکارهای اصلاحی آن در ایران، قم، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، نشر دفتر عقل.

۱۰. حورایی، مجتبی (۱۳۸۸)، دوستی‌های قبل از ازدواج، دکلمه گران، تهران.

۱۱. دیتال. اتکینسون و همکاران (۱۳۸۳)، زمینه روان‌شناسی هیلگارد، حسن رفیعی، ارجمند، تهران، چاپ ۵.

۱۲. عبدی، اکبر و همکاران، ۱۳۹۱، «بررسی رابطه مسئولیت‌پذیری و خودکنترلی با تعهد زناشویی در دانشجویان متأهل دانشگاه‌های تهران»، مجموعه مقالات اولین همایش ملی روان‌شناسی و خانواده، سنندج، دانشگاه کردستان.
۱۳. قائمی، علی (۱۳۸۶)، خانواده و مسائل جنسی کودکان، انجمن اولیاء و مربیان، تهران، چاپ ۱۵.

۱۴. محمدی ری شهری، محمد (۱۳۸۱)، میزان الحکمه، دارالحديث، قم.

۱۵. معین، محمد (۱۳۷۱)، فرهنگ فارسی، انتشارات امیر کبیر، تهران.

۱۶. مقیمی حاجی، ابوالقاسم (۱۳۸۶)، جوانان و روابط، مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، قم، چ ۳.

۱۷. میرمحمدصادقی، مهدی (۱۳۸۳)، درباره ازدواج، سازمان بهزیستی کشور، معاونت امور فرهنگی و پیشگیری، تهران.

۱۸. مزلو، ابراهام (۱۹۶۷)، آشنایی با مکاتب روان‌شناسی، انتشارات رشد.

۱۹. ذخیره‌داری، ندا و همکاران، ۱۳۹۱، «بررسی رابطه بین عوامل فردی - خانوادگی با عملکرد ازدواج در کارکنان»، بانک مجموعه مقالات اولین همایش ملی روان‌شناسی و خانواده، سنندج، دانشگاه کردستان.

۲۰. وود، جولیاتی (۱۳۷۹)، ارتباطات میان‌فردی، مهرداد فیروزبخت، انتشارات مهتاب، تهران.

۲۱. ۱۳۸۳، «تأثیر زندگی مشترک پیش از ازدواج بر فروپاشی ازدواج»، ترجمه: علی گل محمدی فصلنامه شورای فرهنگی اجتماعی زنان سال هفتم، نسخه شماره ۲۵.

۲۲. Janetius, T. (۲۰۰۴). Marriage and marital adjustment. Available online at